

ΝΕΑ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Από την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, β' τεύχος* (σελ. 10-11)

Μυθιστόρημα

Ιστορία περιπετειών ενός **βασικού ήρωα**

- Βίος και Πολιτεία Αλέξη Ζορμπά
- Γιούγκερμαν

Προϋποθέσεις

- Μύθος: υπόθεση, πλοκή
- Άλλα πρόσωπα, εκτός του βασικού που

ΟΑποτελούν το πλαίσιο της ιστορίας

ΟΔείχνουν την ποικιλία τύπων της κοινωνίας

- Ο **βασικός ήρωας** σχετίζεται με τα **άλλα πρόσωπα**
- που τον φωτίζουν και τον ολοκληρώνουν ως λογοτεχνικό πρόσωπο

Διαφορές μυθιστορήματος – διηγήματος

Το διήγημα έχει:

- Μικρότερη έκταση
- Απλούστερη πλοκή
- Μικρότερη ποικιλία προσώπων και καταστάσεων

Παράδειγμα: Το μυρολόγι της φώκας

Μορφή – σύνθεση μυθιστορήματος

- Καθορίζεται από τις περιπέτειες του ήρωα στο χώρο και χρόνο
- Που αποδίδονται με τη χρήση **αφηγηματικών τρόπων**

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ – ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Από την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, β' τεύχος* (σελ. 11 - 14)

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

- Η **ταντότητα αφηγητή** καθορίζει την **οπτική γωνία** από όπου εξετάζεται ένα ζήτημα.
- Τις πρώτες διακρίσεις κάνουν ο Αριστοτέλης και ο Πλάτωνας
- Διήγηση
- Μίμηση
- ✓ Διάλογος
- ✓ Δραματικός μονόλογος
- Μεικτός τρόπος

α. Διήγηση

- Απρόσωπη φωνή
- Ο αφηγητής αφομοιώνει όλες τις άλλες φωνές που παρουσιάζει με πλάγιο λόγο.
- γ' πρόσωπο
- Οπτική γωνία παντογνώστη αφηγητή
- Υποκειμενική παράσταση ιστορίας.

Απορία σχετική με τη διήγηση.

- Πώς ο μυθιστοριογράφος μπορεί να ξέρει τόσα πολλά για ψυχή, κίνητρα, ήθη, θεσμούς κλπ;
- Έτσι ήταν αναγκασμένος να σχολιάζει και να επεξηγεί αναλυτικά

β. Μίμηση

1. Αφηγείται ένα πλαστό πρόσωπο.

Αφήγηση σε α' πρόσωπο, αμεσότητα.

Δύναμη προσωπικής μαρτυρίας.

Περιορισμένη εμπειρία ενός προσώπου.

β. Μίμηση

2. Μεικτός τρόπος

Ύπαρξη ενός αφηγητή (απρόσωπου ή πλαστού)

Παρεμβολή προσώπων που διαλέγονται σε ευθύ λόγο.

(είναι ο πιο συνηθισμένος τρόπος)

β. Μίμηση

3. Διάλογος

Απουσία αφηγητή.

Θεατρική τεχνική που μπορεί να συναντήσουμε και στο σύγχρονο διήγημα. (Στρατής Τσίρκας, Μνήμη)

Ανακεφαλαίωση

διήγηση

- Απρόσωπος αφηγητής

μίμηση

- Πλαστό πρόσωπο
- Εναλλαγή αφήγησης – διαλόγου
- Διάλογος

Διήγηση: υποκειμενικότερη παρουσίαση.

Μίμηση: πιο αντικειμενική, σα να διαδραματίζεται μπροστά στον αναγνώστη.

Ποικιλία εφαρμογής των τρόπων αφήγησης

ΑΦΗΓΗΤΗΣ - ΕΣΤΙΑΣΗ

- Δραματοποιημένος αφηγητής (α' πρόσωπο)
- Απρόσωπος, μη – δραματοποιημένος, (γ' πρόσωπο)

Όμως: αυτός που βλέπει (**οπτική γωνία**) και αυτός που μιλάει (**εστίαση**) μπορεί να είναι διαφορετικά πρόσωπα.

ΕΣΤΙΑΣΗ

- Αφήγηση χωρίς εστίαση (παντογνώστης αφηγητής)
- Αφήγηση με εσωτερική εστίαση (αφηγητής είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας) Περιορισμένες γνώσεις.
- Αφήγηση με εξωτερική εστίαση (ο αφηγητής ξέρει λιγότερα από τα πρόσωπα της ιστορίας) π.χ. αστυνομική λογοτεχνία.

ΝΕΟΤΕΡΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, 1922-1930

Από την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, β' τεύχος* (σελ. 171)

Εμφάνιση ποιητών που χαρακτηρίζονται από:

- Ψυχική κούραση
- Δυσκολία προσαρμογής
- Ρώμος Φιλύρας
- Κώστας Ουράνης
- Ναπολέον Λαπαθιώτης

Κώστας Καρυωτάκης

- Αίσθημα ανικανοποίητου και παρακμής
- Μεστή αίσθηση της πραγματικότητας, αδιέξοδο
- Αντιρωική στάση, διαμαρτυρία, σαρκασμός

- Καρυωτακισμός: επιρροές του Καρυωτάκη στη λογοτεχνία.
- Μ. Πολυδούρη
- Μ. Παπανικολάου
- Ιδιοτυπία του Γ. Σκαρίμπα
- Γα. Παπατσώνης, βαθιά θρησκευτική πίστη και πίστη σε υψηλές αξίες

επιπλέον στοιχεία

Ιστορία

- 1912-13 βαλκανικοί πόλεμοι
- 1915-16 εθνικός διχασμός
- 1914-1918 α' παγκόσμιος πόλεμος
- 1919-1922 μικρασιατική «περιπέτεια»

ΝΕΟΤΕΡΗ ΠΟΙΗΣΗ

Από την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, β' τεύχος* (σελ. 194 - 200)

ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΣ (σελ. 196-198)

- Κίνημα τέχνης
- Σκοπός:
Υπέρβαση του πραγματικού κόσμου.
Ανανέωση όλων των αξιών.
- Τρόπος:
Καταγραφή του υποσυνείδητου* και του ονείρου χωρίς την επέμβαση της λογικής.

- Κεντρικό πρόσωπο του σουρρεαλισμού: Αντρέ Μπρετόν, γιατρός που ασχολήθηκε με την ψυχανάλυση.
- 1924, έκδοση των Μανιφέστων του Σουρρεαλισμού.
- Επίδραση σε κάθε μορφή τέχνης, εκτός ίσως από τη μουσική.

Δύο τάσεις σουρρεαλιστών:

1. περιορισμός στο χώρο της τέχνης
2. επηρεασμός από μαρξισμό*

ΑΡΧΕΣ

- Παντοδυναμία ονείρου, ενστίκτου, επανάστασης.
- Ενάντια σε κάθε λογική, ηθική και κοινωνική τάξη.

ΜΕΣΑ

- Αυτόματη γραφή.
- Καταγραφή ονείρων.

Όμως:

η παρέμβαση της λογικής είναι αναπόφευκτη.

Δύο βασικοί παράγοντες.

- Τύχη.
- Υποσυνείδητο.

Χαρακτηριστικά: Ζωηρές λεκτικές εντυπώσεις, αυτονομία και ελευθερία λέξεων, κατάργηση κανόνων

Εμπειρικός

Λίγα κοσμήματα στη γλόη. Λίγα διαμάντια στο σκοτάδι.
Μα η πεταλούδα που νύκτωρ εγεννήθη μάς αναγγέλλει την
αυγή, σφαδάνουσα στο ράμφος της πρωίας.

Η ποίηση είναι ανάπτυξη στίλβοντος ποδηλάτου. Μέσα της
όλοι μεγαλώνουμε. Οι δρόμοι είναι λευκοί. Τ' άνθη μιλούν.
Από τα πέταλά τους αναδύονται συχνά μικρούτσικες παιδίσκες.
Η εκδρομή αυτή δεν έχει τέλος.

Είναι τα βλέφαρά μου διάφανες αυλαίες
Όταν τα ανοίγω βλέπω εμπρός μου ό,τι κι' αν τύχει
Όταν τα κλείνω βλέπω εμπρός μου ό,τι ποθώ.

Γενικά

- Υπερρεαλισμός: το σημαντικότερο καλλιτεχνικό κίνημα του μεσοπολέμου.
- Επηρεάζει την ελληνική ποίηση (Ανδρέας Εμπειρικός, Νίκος Εγγονόπουλος, αλλά και Οδυσσέας Ελύτης)

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ (σελ. 198-199)

Εξωτερικά – μορφικά χαρακτηριστικά

Εγκαταλείπονται οι κανόνες που ακολουθούσε η **παραδοσιακή ποίηση**:

- Στροφές
- Ομοιοκαταληξία
- Μέτρο

Εσωτερικά χαρακτηριστικά

- Παραδοσιακή ποίηση**: λογική αλληλουχία νοημάτων

Νεότερη ποίηση: παρακολουθούμε το ποίημα την ώρα της δημιουργίας του
Βασικά Χαρακτηριστικά της Νεότερης Ποίησης (σελ. 198-199)

Νεότερη ποίηση

- Ασχημάτιστες εικόνες όπως «ανεβαίνουν» από το υποσυνείδητο
- Λείπει το μέτρο – υπάρχει εσωτερικός ρυθμός
- Λείπει η λογική αλληλουχίας – υπάρχει ο συνειρμός

Ανάγνωση σύγχρονης ποίησης

Απαιτείται περισσότερο η **δημιουργική φαντασία** και λιγότερο η **λογική**

Συλλαμβάνουμε όχι τόσο όσα λέγονται, αλλά όσα καλούμαστε να υπονοήσουμε και να αισθανθούμε

Η ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ '30 (σελ. 199-200)

Αλλαγές στην Ευρώπη 19^ο αι.

Επιστήμη και Κοινωνική δομή

- Διαφωτισμός
- Γαλλική επανάσταση
- Ρομαντισμός
- Βιομηχανική επανάσταση
- Ρωσική Επανάσταση
- Δαρβίνος, Μαρξ, Νίτσε, Μπερζόν, Φρόιντ.

Η Παραδοσιακή ποίηση αδυνατεί να εκφράσει τις εξελίξεις

Ανάγκη εύρεσης νέων εκφραστικών τρόπων

Ευρώπη: φουτουρισμός, ντανταϊσμός, υπερρεαλισμός.

Ελλάδα: γενιά του '30

Οι ποιητές της γενιάς του '30 επηρεάζονται από:

Συμβολισμό και υπερρεαλισμό

Χαρακτηριστικά:

- Ελεύθερος στίχος
- Καθημερινό λεξιλόγιο
- Κατάργηση λογικής αλληλουχίας
- Κατάργηση μέτρου και ομοιοκαταληξίας

➤ Γιώργος Σεφέρης

➤ Οδυσσέας Ελύτης

➤ Νικήτας Ράντος

➤ Γιώργος Σαραντάρης

➤ Ανδρέας Εμπειρικός

➤ Νίκος Εγγονόπουλος

➤ Γιάννης Ρίτσος

➤ Νικηφόρος Βρεττάκος